JYUniorit.

EUROOPAN KULTTUURIPERINTÖTUNNUS

TIEDETTÄ KAIKILLE JYU

Koulunkäynti ennen, nyt ja tulevaisuudessa

AIKAMATKA
Jyväskylän seminaarin mallikouluun

Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun harjoituskoulun III B-luokka oppitunnilla 1950-luvun alkupuolella, harjoituskoulunopettaja Hilkka Ahomäki oikealla. Tiedemuseon kuva-arkisto.

Mallikoululaisen tehtävävihko
Luokat 4–6

Nimi: _____

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
AVOIMEN TIEDON KESKUS
TIEDEMUSEO

ENNEN AIKAMATKAA

1. Millaista koulunkäynti oli ennen?

Haastattele vanhempaasi, isovanhempaasi tai jotain muuta sinulle läheistä ystävää tai tuttua tätä tehtävää varten. Kysy haastateltavalta henkilöltä alta löytyvät kysymykset ja kirjoita hänen kertomansa vastaukset viivoille. Tuo valmiit vastaukset kouluun.

Haastateltavan henkilön nimi ja ikä _____

1. Mitä koulua kävit, kun olit lapsi?

_____

_____

_____

2. Missä koulu sijaitsee? Onko se vielä olemassa?

_____

_____

_____

3. Millainen koulurakennus oli? Miltä luokkahuoneesi näytti?

_____

_____

_____

4. Millaista koulunkäynti oli? Mitä kouluvälineitä käytettiin?

_____

_____

_____

5. Millaisia vaatteita käytit koulussa?

_____

_____

_____

6. Mitkä olivat lempiaineitasi? Mistä aineista et pitänyt?

_____

_____

_____

7. Antoivatko opettajat paljon läksyjä?

8. Millaista kouluruoka oli? Mikä oli suosikkiruokasi, mistä ruuasta et pitänyt?

9. Mitä välitunneilla yleensä tehtiin?

10. Miten kuljit koulumatkat?

11. Mitä teit yleensä koulun jälkeen?

12. Kerro vielä jokin erityisen hauska kouluun liittyvä muisto.

2. Vanhat kouluvälineet

Etsi jokin vanha koulunkäyntiin liittyvä esine. Se voi olla esimerkiksi jokin oma vanha kouluvälineesi tai voit kysyä vanhaa kouluvälinettä myös vanhemmiltasi tai isovanhemmiltasi tai siltä henkilöltä, jota olet haastatellut edellisessä tehtävässä. Esine voi olla esimerkiksi vanha vihko, koulukirja, reppu, luokkakuva, kouluvaate tai muu koulunkäyntiin liittyvä esine. Ota esine kouluun mukaan, jotta voit tarkastella sitä yhdessä luokkalaistesi kanssa!

AIKAMATKA JYVÄSKYLÄN SEMINAARIN MALLIKOULUUN

Rasti 1: Fröbelin palikat

Tarkastelkaa pöydällä olevia välineitä. Ne ovat saksalaisen Fröbelin suunnittelemia lasten leikkilahjoja, joita kutsutaan myös Fröbelin palikoiksi. Ne kehitettiin lasten oppimisen tueksi. Toisin kuin valmiit lelut, palikat antoivat lapsille aineksia, joille lapsi sai itse keksiä muodon tai hahmon.

Kokeilkaa erilaisia Fröbelin palikoita ja rakentakaa niillä mahdollisimman monenlaisia hahmoja ja rakennelmia!

- Mikä oli Fröbelin palikoiden saksalaisen keksijän etunimi? Vinkkiä vastaukseen saatte vilkaisemalla katsomon puolelle!

Rasti 2: Fysiikan laitteet

Jyväskylän seminaarissa opetukseen kuului fysiikan oppiaine, joka oli yksi luonnontieteen oppiaineista. Se oli useimmille seminaarilaisille uusi ja outo oppiaine, jonka opetuksessa käytettiin myös erikoisia laitteita.

Tarkastelkaa vitriineistä löytyviä jännittäviä fysiikan laitteita, valitkaa niistä yksi ja keksikää yhdessä, mihin erikoiseen käyttäisitte laitetta tai mitä asiaa tutkisitte sillä. Keksikää laitteelle mahdollisimman mielikuvituksellisia ja jännittäviä käyttötarkoituksia! Kirjoittakaa keksimänne käyttötarkoitukset viivoille. Tarkistakaa oikeat vastaukset lopuksi kosketusnäytöltä.

- Kuten huomaatte, yksi vitriinin laitteista on nimeltään höyrykone. Sillä on voitu opettaa lämpöopin perusasioita. Millä toisella nimellä lämpöoppia voidaan kutsua? Vinkkiä saatte kosketusnäytöltä!

Rasti 3: Oma tutkimusaihe

Kertokaa toisillenne, mitkä ovat lempioppiaineitanne koulussa. Mikä lempiaineissanne on erityisen mielenkiintoista ja miksi juuri ne ovat parhaita? Mitä haluaisit oppia lisää lempiaineistasi?

Kuvitelkaa, että opiskelette lempiaineitanne yliopistossa. Mitä haluaisitte saada niistä selville? Keksikää lempiaineistanne aiheet, joita tutkisitte yliopistossa. Aiheet voivat olla hyvin erikoisia, hassuja tai hullunkurisia, ja voitte miettiä niitä myös yhdessä! Kertokaa aiheet lopuksi toisillenne ja kirjoittakaa ne alla oleville viivoille.

- Väitöskirja voi koostua useammasta samaa aihetta käsittelevästä artikkelista tai se voi olla yhtenäinen teos. Millä toisella sanalla yhtenäistä teosta voidaan kutsua? Vastaukseen saatte vinkkiä vitriinin tekstistä!

Rasti 4: Mallista piirtäminen

Piirustus oli yksi Jyväskylän seminaarin oppiaineista, jonka opetuksessa korostettiin muotoaistin ja silmän tarkkuutta. Mies- ja naisoppilaat harjoittelivat piirustuksen tunneilla mallista piirtämistä eli piirtämistä luonnon mukaan. Malleina käytettiin esimerkiksi vitriinissä olevia perhosia ja rapukulhoa.

Harjoitelkaa luonnon mukaan piirtämistä seminaarilaisten tapaan! Pöydältä löydätte piirustukseen tarvittavat välineet ja perhosmallin. Piirtäkää perhosesta mahdollisimman tarkka luonnos. Voitte ottaa luonnoksen mukaan kouluun ja jatkaa sitä siellä. Muistakaa laittaa nimi omaan piirustukseenne!

- Kosketusnäytöltä löydätte lisätietoa piirustuksen opetuksesta Jyväskylän seminaarissa. Löydättekö kosketusnäytön tiedoista, kuka oli Jyväskylän seminaarin naisosaston ensimmäinen piirustuksenopettaja?

Rasti 5: Käsityöt

Suomi oli ensimmäinen Euroopan maa, jossa käsitöistä tuli kansakoulujen pakollinen oppiaine. Käsityöt olivatkin yksi tärkeimmistä oppiaineista Jyväskylän seminaarissa.

Mies- ja naisoppilaat tekivät hyvin erilaisia käsitöitä. Miesoppilaat valmistivat puu- ja metallitöissä erilaisia tarvekaluja ja käyttöesineitä kuten kirjahyllyjä, kaappeja, veitsiä ja kynttilänjalkoja. Naisoppilaat valmistivat ompelemalla, virkkaamalla, kutomalla ja punomalla erilaisia käyttövaatteita kuten sukkia, alusvaatteita ja vuodevaatteita.

Laatikosta löydätte aloitettuja käsitöitä. Jatkakaa niitä taitojenne mukaan ja pohtikaa yhdessä, miten käsitöidenopetus on muuttunut seminaariajoista. Eroavatko seminaarilaisten tekemät käsityöt jollain tavalla teidän koulussa tekemistänne käsitöistä? Miten? Jos saisit itse päättää, millaisia käsitöitä tekisit koulussa?

- Millä nimellä kutsutaan tätä neulemallia? Etsikää vastaus vitriinistä!

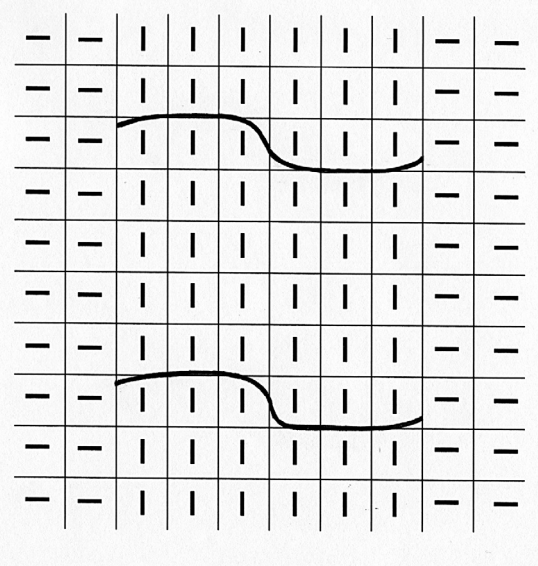

Rasti 6: Kaunokirjoitus

Yksi tärkeimmistä Jyväskylän seminaarin oppiaineista oli äidinkieli, jonka tunneilla seminaarilaiset opettelivat esimerkiksi kaunokirjoitusta.

Pulpetista löydätte vanhat rihvelitaulut ja kirjoittamiseen tarvittavat liidut ja virkatut laput sekä vanhoja kaunokirjoitusmalleja. Katsokaa niistä mallia ja harjoitelkaa niiden kirjoittamista rihvelitauluille. Kirjoittakaa kaunokirjaimin eri sanoja ja oma ja toistenne nimet! Kenen nimi on helpoin kirjoittaa? Entä vaikein? Miettikää myös, millä tavalla koulutarvikkeet ovat muuttuneet verrattuna välineisiin, joita itse käytätte koulussa.

Pyyhkikää lopuksi rihvelitaulut puhtaiksi ja laittakaa tarvikkeet takaisin pulpetin laatikkoon.

- Kuten huomaatte, joistakin kirjainmalleista puuttuvat kirjaimet B, C, F, Q, X, Z ja Å. Ne on eroteltu erikseen, koska ne ovat … kirjaimet.

Rasti 7: Cygnaeuksen matkalaukku

Vitriinistä löytyvä matkalaukku kuului Uno Cygnaeukselle. Hän matkusti Sitkan saarelle Venäjän Alaskaan, missä hän työskenteli venäläis-amerikkalaisen kauppakomppanian palveluksessa pappina. Matkan aikana Cygnaeus kävi monissa eksoottisissa maissa ja keräsi niistä mukaansa erilaisia esineitä, joita voitte nähdä vitriinin avattavista laatikoista ja luukuista.

Rastilla olevien numeroitujen kuvakorttien joukossa on kuvia esineistä, jotka eivät kuulu Cygnaeuksen matkalaukun sisältöön. Mistä esineistä on kyse? Asettakaa matkalaukku-kuvalle ne kuvakortit, jotka mielestänne kuuluvat Cygnaeuksen matkalaukkuun ja kirjoittakaa alla oleville viivoille niiden esineiden numerot ja nimet, jotka matkalaukkuun eivät mielestänne kuulu. Nimet löytyvät kuvakorttien takapuolelta. Oikeat vastaukset saatte koulussa opettajalta.

- Uno Cygnaeuksen matkalaukku eroaa paljon nykyisin käytettävistä matkalaukuista.

- Keksittekö, mitä esinettä on käytetty Cygnaeuksen matkalaukun nahalla verhoillussa alaosassa?

  Vihje löytyy näyttelytekstistä!

Rasti 8: Fortuna-peli

Tällä rastilla pelataan kuuluisaa suomalaista peliä! Onko peli teille tuttu? Pöydältä löytyvä Fortuna pohjautuu vanhaan kuulapelityyppiin, ja sitä käytettiin kouluissa laskennon eli matematiikanopetuksen apuvälineenä. Pelatkaa peliä muutama kierros, laskekaa pisteet ja selvittäkää, kuka teistä on taitavin Fortunan pelaaja!

Pelataanko koulussa nykyään pelejä? Mitä pelejä olette koulussa pelanneet ja minkä aineen tunneilla pelejä yleensä pelataan? Mitä pelit ovat teille opettaneet?

- Kuka suomalainen henkilö on keksinyt Fortuna-pelin?

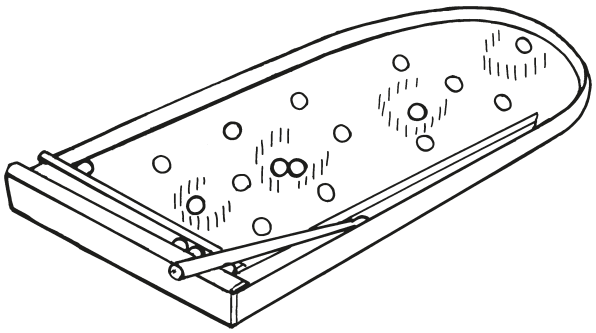

Kuka on suomalaisen kansakoulun isä?

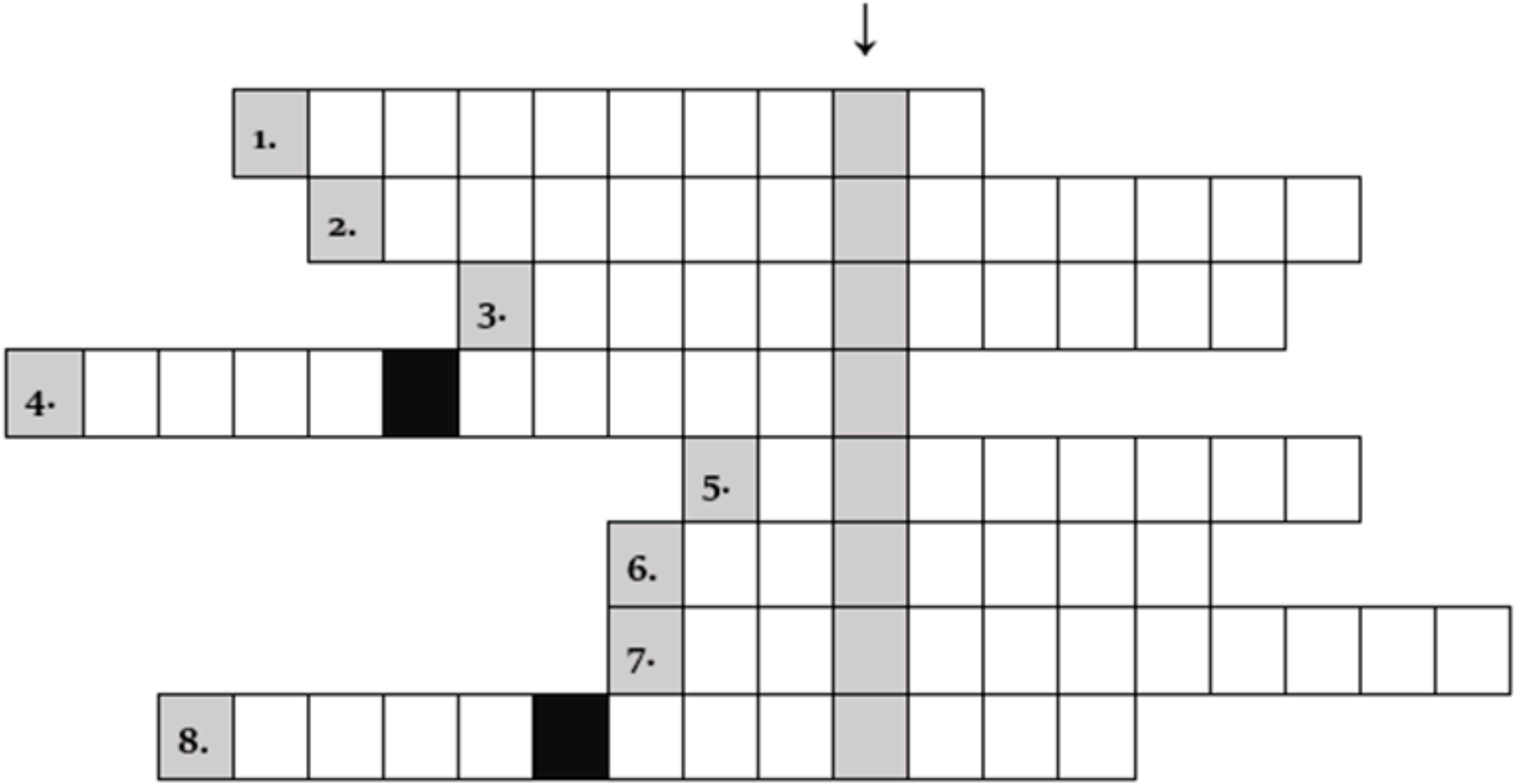

AIKAMATKAN JÄLKEEN

1. Koulupäivä vuonna 2050

Koulumaailma on muuttunut paljon vuosien aikana, ja erityisesti teknologian kehitys ja internetin käyttö kouluopetuksessa on muuttanut koulunkäyntiä hyvin paljon jo pelkästään viimeisen 10 vuoden aikana. Teknologian nopean kehityksen vuoksi muutos on varmasti suuri myös tulevaisuudessa, mikä heijastuu myös koulunkäyntiin. Millaisia muutoksia sinun mielestäsi tulevaisuuden koulunkäynnissä voisi tapahtua?

Kuvittele heräväsi kouluaamuna vuonna 2050. Huomaat, että maailma on muuttunut hyvin paljon. Kirjoita kertomus, jossa kuvailet tulevaisuuden koulupäivän kulkua aamun heräämisestä koulupäivän päättymiseen. Miten koulunkäynti on muuttunut? Kuljetaanko koulumatkat ehkä lentäen tai voivatko oppilaat teleportata itsensä suoraan kouluun? Tehdäänkö koulutehtävät vain ajatuksen voimalla, tarvitaanko koulukirjoja enää tai voiko oppimisessa käyttää tekoälyä? Riittääkö kouluruuaksi vain yksi ravintopilleri?

Keksi mahdollisimman mielikuvituksellisia ja hullunkurisiakin muutoksia! Otsikoi kertomuksesi itse tai käytä otsikkoa ”Erikoinen koulupäiväni vuonna 2050”.

2. Koulunkäynnin mullistava keksintö

a) Suunnittele keksintö, joka mielestäsi mullistaisi koulunkäyntiä jollain hyvin merkittävällä tavalla. Valitse yksi alla olevista teemoista, joihin keksintösi liittyy.

- Kokeisiin lukeminen
- Läksyjen tekeminen
- Hankalien asioiden oppiminen
- Kouluruokailu
- Välitunnit
- Koulumatkojen kulkeminen
- Kavereiden saaminen
- Koulukiusaamisen estäminen

Listaa paperille, mikä on keksintösi käyttötarkoitus ja miten sitä käytetään, mistä materiaalista se valmistetaan. Luonnostele seuraavaksi piirustus siitä, miltä keksintösi näyttäisi valmiina. Anna keksinnöllesi myös nimi!

b) Valmista suunnitelmiesi pohjalta valmis versio keksinnöstäsi esimerkiksi kuvataiteen tunnilla. Kysy opettajaltasi vinkkiä keksinnön toteutukseen ja siinä käytettävien materiaalien käyttöön.

c) Pitäkää pienet esitelmät valmiista keksinnöistä luokkalaistesi kanssa. Kerro omasta keksinnöstäsi, mihin koulunkäynnin teemaan se liittyy, kuinka sitä käytetään ja miten se mullistaa mielestäsi tulevaisuuden koulunkäynnin. Kootkaa valmiista keksinnöistä myös näyttely yhdessä muiden luokkalaisten kanssa opettajan ohjeistuksen mukaan.